

Postbus 5050

NL-3502 JB Utrecht

+31 30 87 820 87

www.AeQui.nl

info@AeQui.nl

Bachelor Vormgeving

Kunstacademie en
Architectuur Academie Maastricht
Zuyd Hogeschool

Adviesrapport van de beoordeling bestaande opleiding
22-23 januari 2026

Samenvatting

Op 22 en 23 januari is de bacheloropleiding Vormgeving van de Kunstacademie en de Architectuur Academie Maastricht (Zuyd Hogeschool) gevisiteerd. Deze voltijdse vierjarige opleiding in het Nederlands ambieert studenten op te leiden tot eigenzinnige en kritisch reflectieve kunstenaars, vormgevers en architecten. Het panel is van oordeel dat de bachelor Vormgeving – en de drie trajecten Design, Visuele Communicatie, en Architectuur en Interieur – voldoet aan elk van de vier NVAO standaarden. Het eindoordeel van het panel is dan ook **positief**.

Beoogde leerresultaten

De drie trajecten binnen de bachelor Vormgeving beschikken over een duidelijke visie op het beroep en het onderwijs, en hebben die visie aantoonbaar verwerkt in hun profiel. De drie afdelingen en twee academies koesteren niet enkel hun eigenheid maar ook hun groeiend aantal overeenkomsten. De beoogde leerresultaten passen bij het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding. De opleiding bereidt zich deugdelijk voor op het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel, dat de landelijk bepaalde leerresultaten uit 2014 zal vervangen. De connecties met het werkveld zijn talrijk maar weinig systematisch. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

De bachelor Vormgeving beschikt over een adequate onderwijsleeromgeving. Het curriculum, de vormgeving, de leergemeenschap, de begeleiding, de informatievoorziening en het docententeam zijn passend voor elk van de trajecten binnen de opleiding en op verschillende punten aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie. Ondanks de onrust van de afgelopen jaren en de onzekerheid over de huisvesting, slaagt de opleiding erin een coherent curriculum aan te bieden in een prettige leeromgeving met betrokken docenten. Bovendien profiteert de bachelor Vormgeving van positieve ontwikkelingen binnen de academies, zoals de uitrol van de brede propedeuse, het systematische gebruik van de digitale leeromgeving, de herpositio-

nering van de werkplaatsen, en initiatieven rond docentprofessionalisering. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding en haar trajecten beschikken over een degelijk systeem van toetsing dat nauw aansluit bij de onderwijsvisie van de academies. De uitgangspunten van dit systeem worden effectief geïmplementeerd aan de hand van competentie gerelateerde beoordelingsformulieren. Feedback speelt een belangrijke rol binnen de toetsing van onderwijseenheden. Die feedback is bij Vormgeving meestal, maar niet altijd, aan de maat. Er is dan ook ruimte om verder in te zetten op professionalisering, intervisie en kalibratie. Het panel heeft een aantal evaluaties bekeken van afstudeerwerken uit elk van de drie trajecten Vormgeving. Die review leert dat de toetsing past bij de aanpak van de opleiding en dat beoordelaars uit de afdelingen Design en Visuele Communicatie die formulieren op een informatieve en navolgbare manier invullen. De feedback in de beoordelingsformulieren van het traject Architectuur en Interieur was vaak minimaal. De nieuwe overkoepelende examencommissie geeft de borging van toetskwaliteit een nieuw elan. De commissieleden hebben de nodige expertise en geven vertrouwen dat de kwaliteitsborging van toetsen Vormgeving bij hen in goede handen is. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding Vormgeving begeleidt bachelor studenten systematisch doorheen het curriculum om de beoogde leerresultaten te behalen. Dit culmineert in een afstudeerprogramma met twee producten – een vormgevingsopdracht en een artikel – die volgens het panel van een degelijke kwaliteit zijn. Binnen de trajecten Design en Visuele Communicatie kunnen de eindproducten nog wel beter worden geïntegreerd. Hoewel een systematisch overzicht ontbreekt, doen verwijzingen naar het professionele vervolgtraject van individuele afgestudeerden vermoeden dat alumni van de drie trajecten hun weg vinden op de arbeidsmarkt. Studenten Architectuur en Interieur stromen regelmatig door naar een masteropleiding. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een [positief advies](#) inzake accreditatie van de bacheloropleiding Vormgeving.

Namens het voltallige visitatiepanel,

Utrecht, april 2026

Raoul van Aalst
Voorzitter

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel volgende suggesties ter overweging:

- werk de identiteit en het profiel van de opleiding nadrukkelijker uit;
- betrek de buitenwereld meer en systematisch bij (de validering van) de opleiding;
- verruim de blik en het netwerk van studenten;
- garandeer toegang tot de werkplaatsen, ook tijdens de herhuisvesting/renovatie;
- onderzoek de mogelijkheden tot samenwerking tussen de academies van de hogeschool;
- zet verder in op intervisie en kalibratie tussen docenten en examinatoren;
- borg de navolgbaarheid in de beoordeling van eindwerken Architectuur en Interieur;
- maak werk van alumnibeleid.

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

Instelling en opleiding

Zuyd is een kennisinstelling met vestigingen in Maastricht, Heerlen en Sittard. De circa 2000 medewerkers bieden een vijftigtal opleidingen aan voor zo'n 13000 studenten in 30 academies en 13 lectoraten. De bachelor Vormgeving bestaat uit drie trajecten: Vormgeving | Design, Vormgeving | Visuele Communicatie (VisCom) en Vormgeving | Architectuur en Interieur. De afdelingen Design en VisCom maken sinds 2024-2025 deel uit van de nieuwe Kunstacademie Maastricht (KAM); de afdeling Architectuur en Interieur blijft gepositioneerd binnen de bestaande Architectuur Academie Maastricht (AAM). Onderzoek op het domein van vormgeving wordt verricht vanuit de lectoraten *What Art Knows*, *Technology-Driven Art*, en *Resilient Design Practice*, die samen één kenniscentrum vormen.

Het beroepsbeeld en de beoogde leerresultaten van de opleiding zijn verbonden met het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving. Binnen dat profiel uit 2014 heeft elke afdeling een eigen identiteit bepaald, die gevormd is in samenhang met de andere opleidingen binnen de organisatie. Onder de nieuwe Kunstacademie vallen de bachelor Autonome Beeldende Kunst, de trajecten Design en VisCom van de bachelor Vormgeving, de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, *Communication and Multimedia Design*, en *Interdisciplinary Arts*, en de master *Scientific Illustration*. Ten tijde van de visitatie is de positionering van de opleidingen binnen KAM nog volop gaande. De Architectuur Academie biedt architectuuronderwijs van Associate Degree tot en met master. Onder AAM vallen het traject Architectuur en Interieur van de bachelor Vormgeving, de masteropleidingen Architectuur, en *Interior Architecture*, en vanaf

september 2026 ook de Associate Degree Architectural Crafts. De positionering van de verschillende opleidingen binnen AAM is goed uitgekristalliseerd.

De bachelor Vormgeving is een voltijdse vierjarige opleiding (240 EC), die in het Nederlands wordt aangeboden. Het curriculum bestaat in elk traject uit 16 blokken van 15 EC. In het academiejaar 2025-2026 telt de opleiding in totaal 393 studenten, waarvan 110 instromers in het eerste jaar. Elke afdeling wordt geleid door een opleidingsmanager; het onderwijs wordt telkens verzorgd door verschillende vaste docenten en een beperkt aantal freelancers. De afdelingen kunnen voorts beroep doen op ondersteuning (coördinatie, studiebegeleiding, beleidsadvies, en dergelijke) die gedeeld wordt met andere opleidingen binnen KAM en AAM. Voor de werkplaatsen, die gebruikt worden door beide academies, zijn zeven instructeurs beschikbaar. De administratieve gegevens van de instelling en de opleiding worden vermeld in bijlage 1.

Sinds de vorige visitatie in 2020 is er heel wat beweging (geweest) binnen de hogeschool, de academies, de opleiding en de afdelingen. Zo vormt KAM sinds 2024-2025 de nieuwe organisatorische eenheid voor de afdelingen Design en VisCom, volgen Design-studenten in het eerste jaar een gezamenlijke propedeuse met studenten Autonome Beeldende Kunst (ABK) en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV), is er heel wat verloop geweest in de directie en het docententeam, gaan enkele teamleden binnen elke afdeling binnenkort met pensioen, en bevinden de gebouwen van de academies zich in een fase van herhuisvesting en renovatie. Die ontwikkelingen hebben de afdelingen ertoe aangezet om hun visie op het beroep en het onderwijs te herijken, in samenhang met

de andere opleidingen binnen de academie en het nieuwe landelijke profiel. Dat Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving is in de loop van 2025 vastgesteld en wordt vanaf september 2026 uitgerold.

De visitatie

De beoordeling van de bacheloropleiding Vormgeving in Maastricht gebeurt in het kader van de clustervisitatie HBO Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid. Het cluster heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijk en ter zake kundig panel samengesteld. De individuele panelleden worden in bijlage 2 voorgesteld.

Het bezoek aan de opleiding Vormgeving gebeurt in samenhang met de beoordeling van de bachelor Autonome Beeldende Kunst (ABK). Beide opleidingen worden tegelijkertijd door één panel gevisiteerd, hebben het proces van zelfevaluatie gezamenlijk aangepakt en hun zelfevaluaties in één document gebundeld. Het bezoek vond plaats op 22 en 23 januari 2026 volgens het programma dat in bijlage 3 is weergegeven. Het panel heeft ook een Open Spreekuur georganiseerd, waarvoor men zich kon aanmelden maar waarvan niemand gebruik heeft gemaakt.

Uit het schriftelijk materiaal en de gesprekken ter plaatse blijkt dat de opleiding Vormgeving werk heeft gemaakt van de bevindingen uit het vorige visitatierapport. De follow-up van die aanbevelingen wordt beschreven in bijlage 4.

Tijdens de voorbereiding van de visitatie heeft het panel het zelfevaluatie-rapport van de opleiding bestudeerd, alsook een selectie van afstudeerprojecten uit 2023-2024 en 2024-2025. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is beschikbaar in bijlage 5.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Aan het einde van de visitatie heeft de voorzitter de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van het panel. Dit rapport is begin maart 2026 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt in de definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden na het locatiebezoek. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

Volgens de zelfevaluatie worden studenten aan de KAM en de AAM opgeleid tot eigenzinnige kritisch reflectieve kunstenaars, vormgevers en docenten die met hun werk maatschappelijke impact beogen. Beide academies zijn enige tijd geleden gestart met het beschrijven van een gemeenschappelijke visie op het beroep van kunstenaar, vormgever en docent onder het motto *"Art as critical practice"*, een kunstdiscipline die gelijke nadruk legt op theorie/denken en praktijk/maken: het maakproces is een reflectie/onderzoeksproces en het artistieke onderzoeksproces is een maakproces. De ontwikkeling en realisatie van die visie krijgt mede vorm in een versterkte uitwisseling tussen onderwijs en onderzoek via het nieuwe kenniscentrum. Artistiek onderzoek speelt een rol in alle leer- en maakprocessen. Leren door onderzoekend ontwerpen is een didactisch uitgangspunt; artistiek onderzoek en kritisch maken zijn verweven. In de didactiek wordt daarom ingezet op een autobiografische benadering van actuele, relevante thema's: studenten leren zichzelf als kunstenaar / ontwerper / docent kennen, leren zichzelf uitdrukken in woord, beeld en daad, en daardoor groeien ze als professional. Het panel heeft tijdens het bezoek vastgesteld dat de kernpunten uit die gezamenlijke visie – de vervlechting van maak- en onderzoeksproces, de autobiografische benadering van actuele thema's - daadwerkelijk aanwezig zijn in het onderwijs binnen de drie trajecten: studenten Vormgeving ontwikkelen een eigen identiteit vanuit een basisaanbod aan vaktechnieken, ontwerpmethodieken en kennis.

Uit het materiaal en de gesprekken ter plaatse blijkt dat elke afdeling binnen de opleiding Vormgeving de urgentie voelt om te reflecteren op haar eigen visie op kunstenaarschap, op haar onderwijs en op haar profilering. Die urgentie is mede veroorzaakt door organisatorisch-administratieve veranderingen en ontwikkelingen rond herhuisvesting en renovatie van de academiegebouwen.

Design bestaat uit verschillende gebieden zoals mode, textielontwerp, accessoires, sieraden, smart materials, en keramische gebruiksvoorwerpen. Binnen het traject **Vormgeving | Design** in Maastricht ligt het zwaartepunt op het vormgeven van producten waarbij een eigen artistieke visie centraal staat. *Art as critical practice* betekent daarbij aandacht voor de betekenis van design voor maatschappelijke (transitie)vraagstukken, en reflectie op de eigenheid van artistiek onderzoek als maak- en reflectieproces. Hoewel het bij Design in Maastricht vaak gaat om een uniek product, gaat de afdeling ook de interactie aan met de industrie, waarbij studenten leren reflecteren op de betekenis van industriële productie-eisen (inclusief kosten) voor het ontwerp. In het kader van de herijking van haar curriculum, kiest de afdeling ervoor om de drie uitstroomprofielen (Body – Material – Object) gefaseerd af te bouwen. In september 2025 is het eerste jaar van het herijkte curriculum waarin studenten meer organisch hun design-identiteit ontwikkelen, van start gegaan.

Visuele communicatie omvat specifieke kunstvormen waarbij studenten een beeldtaal aangeleerd krijgen om te communiceren. Binnen het traject **Vormgeving | VisCom** in Maastricht vertellen studenten verhalen via grafische,

illustratieve, fotografische en/of filmische vormgeving. De afdeling beschouwt die vier gebieden als levende en vitale vormgevingsidentiteiten, die aansluiten bij persoonlijke drijfveren van (aankomende) visueel ontwerpers. Studenten specialiseren op één van de vier gebieden/afstudeerrichtingen. Deze specialisatie laat onverlet dat visueel ontwerpers gebruikmaken van een mix van visueel communicatieve middelen en platforms om hun verhaal te vertellen en dat de afdeling cross-overs bevordert. In 2024-2025 heeft de afdeling VisCom haar visie op het beroep herschreven binnen het kader van de KAM. Het vervangt die visie die het samen met de opleiding Communication Multimedia Design had opgesteld in hun Manifest uit 2018.

Volgens het traject **Vormgeving | Architectuur** en Interieur liggen architectuurvormgeving en interieurvormgeving in elkaars verlengde: het gaat om het herontwerpen van bestaande ruimtes en contexten ten behoeve van verander(en)de gebruiksdoelen en ervaringen. Het traject biedt zowel een volwaardige beroepsvoorbereiding als een opstap naar de masters Architectuur en Interior Architecture. Tijdens hun studie ontwikkelen studenten zich op organische wijze in de richting van één van beide uitstroomprofielen: architectonisch ontwerper (met nadruk op onderzoek en probleemstellend vermogen) en architectonisch vormgever (met nadruk op praktijkgericht, probleemoplossend vermogen). De afdeling positioneert zich binnen de Architectuur Academie en is mede-auteur van het Ambitiedocument MMXXX. Daarin beschrijft de academie haar toekomstvisie op het geheel aan (interieur)architectuur onderwijs en over de rol van praktijkonderzoek aan de hand van drie begrippen: plaats, retorica en esthetica. Binnen de academie stimuleert en verspreidt de Cella professioneel onderzoek rond (interieur) architectuur, en vormt het een

professionele community voor (aankomende) professionals binnen de academie.

Het panel constateert dat er op dit ogenblik binnen de drie afdelingen heel wat ambitie is om te vernieuwen en om het debat te voeren over de richting van die vernieuwing. Dit debat en die ambitie hebben alvast geleid tot een herijking van de onderwijsleeromgeving, die dan weer resulteert in een versterking en verduidelijking van de identiteit van de verschillende afdelingen. Het panel vindt de ondernomen stappen positief en relevant. Niettemin is er nog ruimte voor een verdere versterking van het profiel en de identiteit van de trajecten, met name bij Design en VisCom die recent in een nieuwe structuur zijn terecht gekomen. Het gaat dan met name over het sterker verwoorden van de kernbegrippen binnen elke afdeling: wat betekent "design" of "visuele communicatie" in het onderwijs bij de KAM, in het werkveld en wat betekent dit voor het beroepsprofiel van een afgestudeerde Vormgever uit Maastricht? Bovendien kunnen elk van de drie afdelingen nog preciezer omschrijven wat ze beogen met "*artistic research*" en wat dit betekent voor het curriculum, de leeromgeving en het werkveld.

Voorts stelt het panel vast dat de opleiding met die reflectie en herijking minstens gedeeltelijk tegemoetkomt aan een vaststelling uit het vorige visitatierapport. Daarin suggereerde het toenmalige panel om de opleiding met een duidelijk eigen label in het veld en de markt van academies te positioneren. De opleiding Vormgeving heeft zich weliswaar niet ontwikkeld als een overkoepelende "paraplu", zoals voorgesteld door het vorige panel, maar de drie trajecten geven zich nu meer rekenschap van hun overeenkomsten op het vlak van beoogde leerresultaten, niveau-ontwikkeling, curriculumstructuur, competentie-gerelateerde beoordeling, atelieronderwijs en aanpak van afstuderen.

De opleiding Vormgeving is geen aparte organisatie-eenheid en zal dat ook niet worden. Na een aantal mogelijke routes te hebben verkend, heeft de instelling ervoor gekozen om het domein beeldende kunsten onder te brengen in twee academies (KAM en AAM), het De Stuersgebouw te verkopen en een brede propedeuse te ontwikkelen. De drie afdelingen van de opleiding Vormgeving hebben er op hun beurt nadrukkelijk voor gekozen om zich te verbinden met de partneropleidingen in hun academies.

Het vorige panel gaf aan dat internationalisering en diversiteit als thema's onderbelicht bleven, zowel in het profiel van de opleiding als in de uitwerking hiervan binnen de curricula van de trajecten. Uit het materiaal en de gesprekken tijdens het huidige bezoek blijkt dat internationalisering via verschillende leeractiviteiten wordt bevorderd: studenten leren zich te verhouden tot internationale ontwikkelingen in vormgeving via theorieonderwijs en praktijkwerk. Daarbij spelen leeractiviteiten zoals excursies, atelierbezoeken, biënnales, Dutch Design Week, enz. een rol. In het derde jaar kunnen studenten uit elk traject op internationale uitwisseling. Het panel verwelkomt deze initiatieven maar stelt tegelijkertijd ook vast dat (de mogelijkheden van) internationalisering in profiel en uitvoering niet de grootste prioriteit hebben voor de instelling, de academies en de opleiding. Gezien de geografische positie van de opleiding (Maastricht) en de eerder homogene samenstelling van de cohorten blijft (de focus op) internationalisering een aandachtspunt. Wat het thema diversiteit betreft, dat lijkt op basis van de zelfevaluatie en de gesprekken weinig aandacht te krijgen binnen de afdelingen Vormgeving, terwijl dit wel genoemd wordt in het nieuwe landelijke profiel als een betekenisvolle ontwikkeling voor de beroepsbeoefening van de kunstenaar. Ook dit is een domein dat niet enkel in een ambitieplan mag terechtkomen,

maar ook daadwerkelijk een plek verdient in de uitrol van de respectievelijke curricula.

Beoogde leerresultaten

Volgens de zelfevaluatie nemen de drie trajecten van de opleiding Vormgeving het landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel (BOP) Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) uit 2014 als uitgangspunt voor de beoogde leerresultaten. Het BOP BKV stelt dat vormgevers hun eigen kennisbasis en skills op onderzoekende wijze opbouwen en zo een eigen identiteit, profilering en verhouding tot het vakgebied ontwikkelen. De zeven landelijke competenties - creërend vermogen, vermogen tot kritische reflectie, vermogen tot groei en vernieuwing, organiserend vermogen, communicatief vermogen, omgevingsgerichtheid, en vermogen tot samenwerken - met de bijbehorende gedragsindicatoren vormen daarmee de basis van de trajecten en een goede afspiegeling van de beroepsvisie van de opleiding. Hun formulering sluit bovendien aan op de vijf Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie, en leervaardigheden), als ook op de criteria (context, kennis van beroep en beroepscontext, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid) uit het Nederlandse Kwalificatieraamwerk (NLQF) voor bachelor niveau 6. Het panel besluit dan ook dat de beoogde leerresultaten van de opleiding Vormgeving voor elk van de drie trajecten voldoen aan de eisen op het vlak van inhoud (vormgeving), niveau (bachelor) en oriëntatie (professioneel).

Tijdens het bezoek vernam het panel dat een nieuw BOP BKV in november 2025 is voorgesteld en vanaf september 2026 landelijk wordt ingevoerd. De vier competenties die richtinggevend zullen worden voor het kunstonderwijs zijn artistiek creëren, onderzoeken en reflecteren, verbinden met de omgeving, en werken in een

praktijk. Het panel stelt vast dat de drie afdelingen van de opleiding Vormgeving met deze landelijke ontwikkeling intern al aan de slag zijn gegaan: het nieuwe BOP BKV is onderwerp van gesprek en wordt meegenomen in beleidsdocumenten waarin ook de herijkte beroepsvisie, de beoogde leerresultaten en de onderwijsvisie is opgenomen. De opleiding gaf aan dat de invoering van de nieuwe landelijke competenties zal leiden tot een herziening van de huidige beoordelingsformulieren, die nauw aansluiten bij de beoogde leerresultaten / competenties uit 2014.

Werkveld

Het diverse werkveld wordt op verschillende manieren betrokken bij de opleiding Vormgeving: de beoogde leerresultaten zijn afgestemd op het werkveld dat regionaal, nationaal en internationaal is; de afdelingen voeren gesprekken over hun visie op het beroep met het werkveld, individuele vertegenwoordigers van dat werkveld zorgen voor opdrachten en stageplaatsen, en zetelen soms als extern geëngageerde in examenjury's. Voorts zijn ook docenten actief in het werkveld. Specifiek binnen de afdeling Architectuur en Interieur biedt de cella mogelijkheden voor debat met het werkveld over inhoud en vormgeving van de curricula.

Het panel constateert aan de ene kant dat de opleiding Vormgeving en haar afdelingen verschillende banden hebben met het werkveld, maar stelt aan de andere kant vast dat die contacten vaak zeer ad hoc zijn en weinig systematisch. In de lijn van haar opmerking onder profiel – het sterker verwoorden van kernbegrippen en identiteit van de opleiding – ziet het panel ruimte om de brede buitenwereld meer te betrekken in de leefwereld van de afdelingen en de academies, met name binnen Design, Vis-Com en de KAM. Een mogelijk scenario is om een werkveldadviesraad in te stellen met

vertegenwoordigers uit verschillende *walks of life* die naast het vormgevingsperspectief ook vanuit een meer technisch-wetenschappelijke en sociaal-maatschappelijke invalshoek de kernopdracht van de opleiding en de trajecten belichten. In zulk breed gremium mag ook de internationale dimensie niet ontbreken.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de drie afdelingen binnen de opleiding Vormgeving een duidelijke visie hebben op het beroep en het onderwijs, en die visie aantoonbaar verwerken in hun profiel. Sinds de vorige visitatie heeft de opleiding Vormgeving zich niet ontwikkeld als paraplu of aparte organisatie-eenheid. Het panel vindt het een positieve ontwikkeling dat de drie afdelingen en de twee academies nu niet enkel hun eigenheid, maar ook hun talrijke overeenkomsten koesteren.

Voorts is het panel van oordeel dat de beoogde leerresultaten van de bachelor Vormgeving passen bij het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Die landelijk bepaalde leerresultaten zijn reeds in 2014 vastgesteld en zullen binnenkort vernieuwd worden. Het panel vindt dat de afdelingen binnen de opleiding Vormgeving zich deugdelijk aan het voorbereiden zijn op dit nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel.

Sinds de vorige visitatie beweegt er heel wat binnen de instelling, de academies, de opleiding en de afdelingen, waarbij sommige ontwikkelingen zich boven het hoofd van de opleiding afspelen. Het panel waardeert dat de afdelingen sinds enkele jaren initiatief en ambitie tonen om de bewegingen die binnen hun speelruimte liggen, te adresseren op een intensieve en passende manier. Dit geldt ook voor de wijze waarop suggesties uit het vorige accreditatierapport zijn opgepikt en uitgerold.

Gezien die bewegingen en ontwikkelingen heeft het panel twee suggesties:

- werk de identiteit van de trajecten nadrukkelijker uit door kernbegrippen en hun betekenis voor de visie op beroep en opleiding sterker te verwoorden;
- betrek de buitenwereld meer en systematisch bij de opleiding, bijvoorbeeld door het

instellen van een werkveldadviesraad die vanuit zeer diverse perspectieven reflecteert op de trajecten Vormgeving in Maastricht.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Programma

De bachelor Vormgeving is een vierjarige voltijdse opleiding van 240 EC. Binnen de hogeschool is afgesproken dat elke bacheloropleiding bestaat uit 16 blokken van 15 EC. Binnen de trajecten van de opleiding Vormgeving vormt elk blok een thematische onderwijseenheid die als een geheel wordt beoordeeld.

Het panel constateert op basis van het materiaal en de gesprekken ter plaatse dat de opbouw van het curriculum in elk traject zeer gelijklopend is. Tijdens het eerste en tweede jaar bestaat het onderwijs voor het grootste deel uit door de afdeling aangereikte leeractiviteiten, zoals opdrachten, theorie- en vaardigheidsonderwijs, en oefeningen in de werkplaatsen. Vanaf blok 2.4 nemen studenten in toenemende mate eigen situaties als startpunt voor opdrachten, problemen en opgaven die ze zelf stellen. De leeractiviteiten zijn gerelateerd aan de competenties en gedragsindicatoren van het betreffende jaar. In het derde jaar stabiliseren studenten hun praktijk en bouwen die verder uit, waarbij ze in blokken 3.3 en 3.4 die praktijk als uitgangspunt nemen voor hun vrije profilering. Het vierde jaar bestaat uit het afstudeerprogramma, waarbij studenten in elk blok werken aan een verbetering en verfijning van hun eindproducten (een vormgevingsproduct en een onderzoeksartikel) met het oog op het afstudeermoment.

De invulling van de verschillende blokken verschilt per traject voor de eerste drie jaar, terwijl het afstudeerprogramma in elke afdeling eerder gelijkend is. In het **traject Design** volgen studenten in het eerste jaar een zogenaamde

brede propedeuse, die bestaat uit vier thematische blokken. Studenten Design, ABK en DBKV worden ingedeeld in gedifferentieerde basisgroepen van ongeveer 20 studenten. In blok 1 en 2 opereren studenten in deze heterogene groepen, vanaf blok 3 leren ze in homogene groepen per opleiding, en in blok 4 krijgen Design-studenten atelieronderwijs. Vanaf het tweede jaar wordt het onderwijs geordend volgens vier leerlijnen: Ambacht en ontwerpen, Onderzoeken en reflecteren, Verbinden met de omgeving en het werkveld, en Persoonsvorming. Tijdens de eerste twee jaar zijn de opdrachten gestructureerd; in het derde jaar formuleren studenten hun eigen opdracht, en volgen ze verplicht een stage vooraleer ze aan het afstudeerprogramma beginnen. Het panel constateert dat dit curriculum incrementeel wordt uitgerold tussen 2024-2025 en 2027-2028. Ten tijde van de visitatie wordt het herijkte tweede jaar voor de eerste keer aangeboden, en volgen studenten uit het derde en vierde jaar nog het oude curriculum met drie uitstroomprofielen.

Het **traject VisCom** gebruikt twee geschakelde blokken als basiseenheid omdat één blok van tien weken te kort is om een ontwerpopdracht volledig te kunnen uitvoeren. In de propedeuse worden de geschakelde blokken geordend aangeboden volgens het principe Verkenning – Onderzoek – Reflectie – Maken (VORM). Die fase-ring wordt momenteel uitgerold naar het tweede en derde jaar. In het eerste jaar maken studenten kennis met de vier gebieden van visuele communicatie: grafische vormgeving, illustratieve vormgeving, fotografische vormgeving en filmische vormgeving. Vanaf jaar twee wordt gewerkt met echte opdrachtgevers uit verschillende beroepspraktijken. In blokken 2.3 en 2.4

volgen studenten samen met hun collega's van CMD een keuzeprogramma met verschillende skills. In het derde jaar richten studenten zich op professionalisering en op het toepassen van kennis in realistische contexten. In het laatste jaar werken studenten aan hun afstudeerprogramma binnen één (of maximum twee) specialisaties.

Binnen het **traject Architectuur en Interieur** vormt elk blok een thematische eenheid, die bestaat uit een casestudy en uit ondersteunende leeractiviteiten zoals professionele vaardigheden, theorie/filosofie, en craft skills. Elk studiejaar heeft een kernthema (de taal, de mens, de tijd, profilering) dat in elk blok een specifieke invulling krijgt. In de vrije ruimte op het einde van jaar drie kunnen studenten op stage. In het vierde jaar profileren studenten zich met het oog op de uitstroomprofielen en het afstudeerprogramma. De afdeling is voornemens om de mogelijkheden voor een individueel leerpad binnen het curriculum te verruimen en rekent hiervoor op de invoering van het landelijke profiel vanaf september 2026.

Het panel stelt vast dat elke afdeling haar curriculum op zodanige wijze heeft opgebouwd dat het tegemoetkomt aan de eisen van de hogeschool en past bij de eigenheid van de afdeling. De gelijkaardige opbouw van de curricula laat dan weer toe dat studenten de ruimte krijgen om hun eigen leerpad uit te stippelen met inbegrip van een stage, een minor of een verblijf in het buitenland. Bovendien biedt elke afdeling – los van mogelijke uitstroomprofielen – studenten de mogelijkheid om zich te specialiseren. Het panel vindt de structuur van het curriculum niet enkel coherent maar ook passend bij de visie op onderwijs en het profiel van de respectievelijke trajecten.

Tijdens het bezoek heeft het panel de aanpak en verdere ontwikkeling van de brede propedeuse besproken. Het eerste jaar dat de brede propedeuse van start is gegaan (2024-2025) was er een totale instroom van 63 studenten, waarvan op het einde negen studenten beslisten om over te stappen naar een andere opleiding dan hun oorspronkelijke aanmelding. In zijn tweede doorloop is de propedeuse op een aantal punten bijgesteld: zo start het jaar nu met werkplaatsinstructies, zijn er lange leerlijnen doorgevoerd, en wordt de verbinding met de drie opleidingen versterkt. Uit de gesprekken onthoudt het panel dat de meeste studenten en docenten over het algemeen tevreden zijn met de brede propedeuse. Studenten gaven aan dat zij bij aanvang weliswaar een beeld hadden van de gekozen opleiding, maar dat ze de brede insteek en de zeer verschillende leeractiviteiten in het eerste jaar waarderen om dat beeld bij te stellen of te bevestigen. De gezamenlijke grote ruimte waarin studenten leren, studeren en werken vormt een belangrijk verbindend element tussen studenten onderling en tussen studenten en docenten. Ook de geleidelijke overgang van heterogene groepen naar opleiding specifieke blokken vinden studenten en docenten positief. Het panel vindt het een sterk punt van de academies dat ze één coördinator hebben benoemd om de brede propedeuse te leiden.

Het panel vernam voorts dat de afdeling Vis-Com met interesse de ontwikkelingen binnen de brede propedeuse volgt. Hoewel de afdeling mogelijkheden ziet in zo een propedeuse, zijn er momenteel nog heel wat praktische bezwaren op het vlak van instroom, beschikbare atelier ruimte en bijkomende specialisaties om zich bij dit initiatief aan te sluiten. Het panel vindt het alleszins een zinvolle gedachte om verdere samenwerking in de richting van een gezamenlijke propedeuse te overwegen.

Vormgeving

Het panel constateert op basis van het materiaal en de gesprekken ter plaatse dat elk van de afdelingen een heldere en onderbouwde visie heeft op de vormgeving van hun curriculum en de leeromgeving die ze hun studenten aanbieden.

Het **traject Design** leidt ontwerpers op die zich niet alleen verhouden tot het ambacht en moderne digitale technieken, maar die ook in staat zijn kritisch te denken en te handelen. De opleiding voorziet in een brede basis aan kennis en vaardigheden, met de nadruk op praktische toepassing, experiment, onderzoek, en reflectie. Design-studenten uit verschillende jaren leren gezamenlijk in één atelierruimte in het Aretsgebouw, waar ze zelfstandig werken aan maakopdrachten en instructies, feedback en vakonderwijs ontvangen.

In het **traject VisCom** vormt artistiek onderzoek de spil van alle vakken binnen de vier afstudeer Richtingen. Het onderzoek staat volledig in dienst van de ontwerpopdracht en is een integraal onderdeel van het ontwerpproces, dat bestaat uit vier fases: verkenning, onderzoek, reflectie en maken (VORM). Studenten gebruiken de design thinking-methodologie - waarin conceptontwikkeling, experimenteren, testen en verbeteren centraal staan - om problemen te analyseren en ideeën te genereren. Op onderwijskundig vlak volgt de afdeling het principe "*learning by doing*", waarbij elk vak bestaat uit praktijkopdrachten die ondersteund worden met theorielessen zodat studenten de kans krijgen hun werk, hun stijl en zichzelf te ontwikkelen. Naast de werkplaatsen op het Herdenkingsplein heeft de afdeling ook een *makerspace* ter beschikking aan de Brusselseweg, die op termijn uitgroeit tot een nieuwe werkplaats.

In het **traject Architectuur en Interieur** staat leren door het maken en maken door te leren centraal. Alle jaargroepen leren en werken in één atelierruimte aan casestudies. Die leer-ruimte is momenteel een tijdelijke verblijfplaats in het ENCI gebouw. Het atelieronderwijs laat toe dat studenten langdurig kunnen werken aan hun casestudy. Het atelier biedt hun bovendien een referentiecontext, een eigen werkplek waar alles aanwezig is. Naast het atelier en de werkplaatsen investeert de academie ook in community-vorming voor studenten, docenten en werkveld door lezingen en rondetafelgesprekken te houden in de cella.

Tijdens de rondleiding in het pand aan het Herdenkingsplein (Aretsgebouw) heeft het panel vastgesteld dat de principes die aan de visie op vormgeving ten grondslag liggen ook effectief gerealiseerd worden in de dagdagelijkse praktijk van de opleiding: de brede propedeuse, de werkplaatsen, het atelieronderwijs. Het panel erkent dat het gebouw, dat binnenkort wordt gerenoveerd, bijzonder geschikt is voor het atelieronderwijs en de leergemeenschappen. Echter, die faciliteiten, onderwijsvormen en leergemeenschappen maken het studenten erg comfortabel om 'binnen te zitten' en zich ondanks het aanbod aan excursies en atelierbezoeken ook in hun werk eerder naar binnen te keren. Volgens het panel is het belangrijk dat studenten tijdens de opleiding al ontdekken wie ze (kunnen) zijn in de buitenwereld. Het panel raadt de opleiding daarom aan na te gaan hoe die blik op de buitenwereld kan worden meegenomen niet enkel in het curriculum maar ook in de (visie op) vormgeving en in het gerenoveerde pand. Bij die renovatie biedt er zich een goede mogelijkheid aan voor de opleiding en de academies om ervoor te zorgen dat de toegankelijkheid voor studenten en medewerkers met een (motorische) functiebeperking is verzekerd.

Naast de ateliers vormen de werkplaatsen ook een belangrijk onderdeel van de eigenheid van de opleiding Vormgeving in Maastricht. De werkplaatsen metaal, hout, gips, keramiek, grafiek, print, *soft materials*, *hard materials*, en media worden gezamenlijk aangeboden aan alle studenten uit beide academies. Ze faciliteren maakprocessen, ondersteunen studenten (materiaal)technisch en fungeren als een broedplaats voor ontmoeting en interdisciplinair samenwerken. Sinds kort zijn de werkplaatsen georganiseerd als een aparte eenheid met een eigen teamleider en bevinden ze zich allemaal in het gebouwencomplex aan het Herdenkingsplein. Uit de gesprekken en de rondleiding onthoudt het panel enerzijds dat de werkplaatsen een essentieel en kenmerkend onderdeel vormen van de beide academies en een motor kunnen zijn van vernieuwing in het curriculum. Anderzijds is het panel er zich van bewust dat er problemen zijn met de toegankelijkheid en veiligheid van werkplaatsen qua omvang, openingstijden en begeleiding. De beide academies erkennen het probleem maar zijn ervan overtuigd dat de nieuwe organisatiestructuur van de werkplaatsen en hun commitment om meer instructeurs te voorzien de meeste problemen zullen oplossen. Volgens het panel biedt de nieuwe aansturing de mogelijkheid voor werkplaatsen om vliegwiel voor vernieuwing en experiment te zijn. Het raadt de academies wel aan om onverwijd in te zetten op een zichtbare en verruimde toegankelijkheid van de werkplaatsen, en ervoor te zorgen dat studenten bij een alternatieve werkplaats elders in de stad terecht kunnen wanneer het aanbod van de KAM en de AAM niet volstaat of beschikbaar is.

Het panel stelt vast dat de opleiding aan de slag is gegaan met de suggestie uit het vorige visitatierapport om een digitale leeromgeving te ontwikkelen die het onderwijs ondersteunt, past binnen het beleid van de instelling, en aansluit

bij de wensen van studenten. Sinds september 2025 gebruiken beide academies *Moodle* als digitale leeromgeving. Voor de opleiding Vormgeving betekent dit dat docenten cursussen aanmaken in *Moodle* en studenten van feedback voorzien op hun werkstukken. Studenten vinden er informatie over hun leeractiviteiten, lesroosters en inhoudelijke studievoortgang, en dienen hun werkstukken in via het platform.

Tijdens het bezoek heeft het panel verschillende gesprekspartners bevestigd wat er mogelijk en wenselijk is ten aanzien van een verdere samenwerking tussen de afdelingen, de opleidingen en de academies. Aanleiding hiervoor waren de suggesties van het vorige visitatiepanel, van de interne auditoren en van de studenten in het studentenhoofdstuk bij de zelfevaluatie. Het vorige panel zag de werkplaatsen als centrale ontmoetingsplek voor studenten waar zij aan gezamenlijke projecten kunnen werken en niet alleen technieken maar ook sociale en organisatorische vaardigheden aanleren. De panelleden hadden het over wederzijdse kruisbestuiving binnen de curricula van de afdelingen en over verbinding tussen studenten van verschillende trajecten en opleidingen die samen op pad gaan. De studenten gaan nog iets verder in hun wens om niet alleen meer samenwerking te zien binnen de opleiding en de academie, maar ook tussen de verschillende academies en het conservatorium van de hogeschool. Het huidige panel erkent dat er op het vlak van samenwerking tussen de afdelingen heel veel is veranderd sinds de vorige visitatie. Die veranderingen zijn positief en gaan in de richting van een verdere kruisbestuiving. In dat opzicht is de brede propedeuse een sterk voorbeeld. Voorts blijkt uit de curricula dat studenten de mogelijkheid krijgen om ook over het muurtje van de eigen afdeling en de eigen hogeschool te kijken. En hoewel het nog te vroeg is om de impact vast te stellen, vindt het panel de recente initiatieven rond de

organisatie van de werkplaatsen ook positief. Een volgende stap volgens het panel is om die initiatieven uit te breiden naar de andere academies binnen Zuyd waar studenten uit de toneelopleiding of het conservatorium wellicht evenveel zin hebben in een cross-over met de collega's van Vormgeving.

Studenten

Geïnteresseerde scholieren leren de opleiding kennen tijdens een open dag of meeloopdag, en kunnen een vooropleiding Kunstacademie volgen die door enkele instituten in de regio wordt aangeboden. Wie zich wil inschrijven bij de opleiding Vormgeving dient een toelatingsprocedure te doorlopen. Sinds het academiejaar 2025-2026 volgen alle kandidaat-studenten uit beide academies dezelfde procedure, die bestaat uit een portfolioronde en een selectiedag. Kandidaten moeten aan de vooropleidingseisen voldoen en het Nederlands voldoende beheersen (NT2-niveau 2). Hun portfolio en motivatiebrief worden beoordeeld door een toelatingsteam; bij een positief oordeel krijgen kandidaten een thuisopdracht die ze meebrengen tijdens de selectiedag. Op die dag voeren ze een meet & greet gesprek met studenten en bespreken ze de opdracht, het portfolio en de brief met twee docenten. Het panel stelt vast op basis van de gesprekken met studenten en docenten dat die aanpak werkt en de procedure zeer navolgbaar verloopt, waarbij er ook aandacht en nazorg is voor kandidaten die uitvallen.

Uit de bijlage met kwantitatieve gegevens blijkt dat sinds de vorige visitatieronde het aantal instromers voor de volledige opleiding fluctueert tussen 126 (in 2023) en 107 (in 2024). In september 2025 zijn 110 studenten ingestroomd en telt de volledige bachelor Vormgeving 393 studenten. Het traject VisCom telt de meeste studenten (gemiddelde instroom: 50 studenten per jaar), gevolgd door Architectuur en Interieur

(40) en Design (25). Het panel vernam dat de afdeling Design actief inzet op het verhogen van de instroom door de brede propedeuse, individuele profilering, en voorlichting in scholen. De eerste resultaten (instroom 2025) zijn alvast hoopvol. De afdeling Architectuur en Interieur bevindt zich op een kantelpunt: als de instroom toeneemt, moeten de lessen ontdubbeld worden en daar is op dit ogenblik ruimte noch personeel voor.

Het propedeuserendement van de opleiding Vormgeving schommelt tussen 63% en 80%, waarbij VisCom bovengemiddeld scoort, en het rendement bij Design lager ligt. Uit de gesprekken onthoudt het panel voorts dat bij de eerste uitrol van de brede propedeuse 20% van de studenten (ABK, Design en DBKV) is uitgevallen. Dit laatste cijfer geeft aan dat de meeste studenten die toegelaten worden tot de opleiding ook effectief in staat zijn om de propedeuse te halen.

De opleiding heeft geen recente gegevens ter beschikking gesteld over het bachelor-rendement. Het panel vernam dat VisCom tot voor kort een grote groep langstudeerders had, die via een afstudeerlab met voortgangsbegeleiding erin geslaagd zijn om alsnog af te studeren. Binnen Architectuur en Interieur is er vanaf het tweede studiejaar een goede doorstroom met beperkte uitval. Het aantal langstudeerders is beperkt.

Omdat tijdens en na de COVID-19 pandemie meer aandacht nodig was voor studentenwelzijn in relatie tot studievoortgang heeft de KAM een professionele studentbegeleider aangesteld. Die begeleider werkt vraag-gestuurd voor studenten vanaf het tweede jaar en richt zich op welzijnsaspecten (zoals een veerkrachtige houding en weerbaarheid) en op studievoortgang. In de propedeuse valt studentbegeleiding onder de leerlijn Professional Identity en bestaat

uit enkele thematische trainingsdagen. In de hogere jaren verzorgen de afdelingen specifieke studentbegeleiding gericht op de ontwikkeling van de praktijk. Binnen de afdeling VisCom wil men die individuele docentenaandacht voor welzijn en studievoortgang omzetten in een systematische begeleiding en in mentorschap, waarbij mentoren zich specifiek richten op het psychosociaal welzijn van studenten. Het panel waardeert de inspanningen van de academie en de opleiding om studenten te begeleiden bij hun professionele en persoonlijke traject.

Uit de gesprekken blijkt ten slotte dat de opleiding een inclusief en veilig leerklimaat biedt, waarin studenten zowel professioneel als persoonlijk kunnen groeien en hun studie succesvol doorlopen en afronden. Het panel stelt vast dat er effectief een leergemeenschap bestaat binnen de afdelingen en de opleiding Vormgeving en dat die gemeenschap van studenten en docenten bijdraagt aan de kwaliteit van de opleiding. Niettemin geeft het panel de opleiding mee dat de lijnen tussen studenten en docenten niet te kort mogen zijn en dat er te allen tijde sprake moet zijn van een zekere professionele distantie. Het panel geeft de opleiding (en de academies) dan ook ter overweging om die verhouding duidelijk uit te schrijven op papier en vervolgens publiek bekend te maken onder zowel studenten als docenten.

Docenten

Ten tijde van het locatiebezoek bestaat het kernteam van de afdeling Design uit zeven docenten en enkele flexibel inzetbare gastdocenten. Samen vertegenwoordigen ze 2,7 FTE. Bij de afdeling VisCom werken 24 personen in vaste dienst en een beperkt aantal mensen in de flexibele schil, voor een totaal van ongeveer 10 FTE. De afdeling Architectuur en Interieur werkt met een kernteam van vijf docenten die samen de curriculumcommissie vormen. Voorts zijn er

nog 12 vaste personeelsleden (voor een totaal van 2,83 FTE) en een aantal freelance docenten. Verschillende docenten verzorgen ook onderwijs bij andere opleidingen binnen de academies. Docenten in vaste dienst werken gemiddeld één dag per week voor de opleiding. Een aantal vaste docenten gaat binnenkort met pensioen. De drie afdelingen doen ook beroep op personeelsleden die vanuit hun functie werken voor verschillende opleidingen, zoals de werkplaatsinstructeurs.

Het panel heeft tijdens het bezoek kennis gemaakt met gekwalificeerde en gemotiveerde coördinatoren, docenten en ondersteuners. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding sinds de vorige visitatie een onrustige tijd heeft doorgemaakt met heel wat personeelsswissels, met name binnen de afdelingen Design en VisCom. Inmiddels zijn processen en rolverdelingen binnen de teams verduidelijkt, worden gezamenlijke leerpaden ontwikkeld, en hebben docenten de kans om hun onderwijs- en toetsbekwaamheid aan te scherpen.

Studenten gaven aan dat zij over het algemeen erg tevreden zijn met de docenten, die ze toegankelijk en respectvol vinden, en die graag meedenken met de studenten. Ze zijn met name positief over de variatie aan input die ze ontvangen van meerdere docenten. Wel vinden studenten het jammer dat docenten niet vaker op atelierbezoek komen. Het panel juicht de recente ontwikkelingen toe en erkent de inspanningen van de opleiding en de academie rond de professionalisering van docenten. Een volgende stap bestaat er volgens het panel in om docenten bij elkaar te brengen en aan de hand van eigen voorbeelden van goede praktijk uit te wisselen hoe je bijvoorbeeld feedback geeft en op papier zet.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de opleiding Vormgeving beschikt over een adequate onderwijsleeromgeving. Het curriculum, de vormgeving, de leer-gemeenschap, de begeleiding, de informatie-voorziening en het docententeam zijn passend voor elk van de trajecten binnen de opleiding en op verschillende punten aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie.

Ondanks de onrust van de afgelopen jaren en de onzekerheid over de (impact van de) herhuisvesting en renovatie, is de opleiding erin geslaagd een coherent curriculum aan te bieden in een prettige leeromgeving met betrokken docenten. Bovendien zijn er heel wat beloftevolle ontwikkelingen gaande, zoals de verdere uitrol van de brede propedeuse, het systematische gebruik van de digitale leeromgeving, de herpositionering van de werkplaatsen, en de initiatieven rond docentprofessionalisering. Het panel onderschrijft die ontwikkelingen en

feliciteert het opleidingsteam met de geleverde inspanningen.

Voorts is het panel van oordeel dat een aantal elementen uit de onderwijsleeromgeving verdere aandacht behoeven. Het raadt de opleiding aan om:

- de buitenwereld meer naar binnen te halen om de blik – en het netwerk – van studenten te verruimen;
- toegang tot de werkplaatsen te garanderen, ook tijdens de herhuisvesting/renovatie;
- de veilige leeromgeving te versterken door afspraken te maken rond professionele distantie;
- mogelijkheden tot samenwerking te onderzoeken tussen de academies van de hogeschool.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het panel constateert op basis van het materiaal en de gesprekken ter plaatse dat de drie trajecten in de opleiding Vormgeving een gelijkaardig systeem van toetsing hanteren. De opleiding streeft ernaar een toetspraktijk te ontwikkelen die aansluit bij de onderwijspraktijk en de realiteit van het vakgebied. Daarbij staat het creëren van betekenisvolle, leergerichte toetsing centraal: toetsvormen die recht doen aan de ontwikkeling van de student én de aard van het vak. Toetsing is nadrukkelijk gericht op het bevorderen en beoordelen van de groei van studenten: het is niet het finale resultaat van een leerproces (summatief), maar een continue educatieve activiteit die studenten waardevolle inzichten geeft over de huidige stand van hun competenties alsook aanknopingspunten biedt om verder te werken en te leren (formatief). Het panel vindt dat het systeem van toetsing past bij het profiel en de onderwijsvisie van de opleiding.

Toetsing van onderwijseenheden

Het vierjarige curriculum Vormgeving bestaat uit blokken van 15 EC. De voortgang van studenten en hun ontwikkeling ten aanzien van de beoogde leerresultaten wordt beoordeeld op basis van het werk dat ze gedurende een blok hebben gerealiseerd, hun onderzoek en hun reflectieve toelichtingen. De beoordeling gebeurt door het team dat het onderwijs in het betreffende blok heeft verzorgd aan de hand van een competentie gerelateerd document: een *single point rubric* formulier dat de standaard evalueert en ruimte biedt voor feedback over wat erg goed en wat minder goed ging. Die feedback speelt een belangrijke rol om de ontwikkeling van de student te stimuleren. Studenten zijn over het algemeen tevreden met de integrale

toetsing op het einde van een blok. Ze gaven bovendien aan dat de feedback die ze ontvangen effectief bijdraagt aan hun ontwikkeltraject tot kritische makers.

Het panel heeft inzage gehad in de beoordelingsformulieren voor elk van de vier onderwijsjaren en vindt ze passend bij de toetsvisie van de opleiding. In vergelijking met de vorige visitatie heeft de opleiding meer ingezet op ontwikkelingsgerichte feedback en zelfreflectie. De kwaliteit van de beoordeling staat of valt echter met de omvang en relevantie van de feedback. Die feedback is in heel wat gevallen informatief voor de student maar in een beperkt aantal gevallen onder de maat en/of te persoonlijk. Het panel ondersteunt dan ook het voornemen van de opleiding om intervisie en kalibratie te organiseren tussen docenten en om anderzijds in schriftelijke feedback de relatie met te bereiken doelen centraal te stellen.

Beoordeling van eindwerken

In het kader van deze externe beoordeling heeft het panel de afstudeerwerken van 20 studenten Vormgeving bestudeerd. De kwaliteit van die eindwerken komt in een volgende standaard aan bod. Wat betreft de beoordeling stelt het panel met tevredenheid vast dat de opleiding gebruikmaakt van een evaluatieformulier waarin de zeven competenties apart beoordeeld worden met een cijfer en het team van examinatoren hun oordeel uitgebreid onderbouwen met narratieve feedback.

Het panel onderschrijft het oordeel van de beoordelaars, hoewel het in een beperkt aantal gevallen vindt dat de scores aan de hoge kant zijn. De evaluatieformulieren van de studenten Design en VisCom zijn op een informatieve

manier ingevuld zodat het eindoordeel navolgbaar is. De formulieren die aan het panel ter beschikking zijn gesteld voor het traject Architectuur en Interieur tonen aan dat competenties worden beoordeeld via drie invalshoeken: praktijk, theorie en vaardigheden. De eindcijfers kwamen in grote lijnen overeen met de indrukken van het panel. De onderbouwing van die cijfers was echter slechts in zeer beperkte mate navolgbaar via feedback in de evaluatieformulieren.

Borging van toetskwaliteit

De toetskwaliteit van de opleiding Vormgeving werd tot en met 2024-2025 geborgd door drie verschillende examencommissies. Sinds september 2025 is er op vraag van de instelling één gezamenlijke examencommissie voor alle opleidingen uit beide academies. Die vernieuwing komt er omdat overkoepelende commissies die meerdere opleidingen bedienen meer kennis kunnen uitwisselen en in een sterke(re) onafhankelijke positie staan ten opzichte van de opleidingen.

Tijdens het bezoek sprak het panel met de voorzitter en enkele leden van de gezamenlijke examencommissie. Zij hebben ruime ervaring met kwaliteitsborging en gaven aan dat elke opleiding vertegenwoordigd wordt door een commissielid. Het eindniveau van elke student wordt formeel vastgesteld tijdens het eindexamen, maar binnen elk van de drie trajecten werken studenten doorheen het hele curriculum stelselmatig toe naar dit eindniveau. Voorts benadrukten ze de toenemende expertise rond toetsing bij docenten en in opleidingen. De kwaliteit, de consistentie en de transparantie van toetsing zijn aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie. Ten slotte zorgt de nieuwe digitale leeromgeving voor een betere informatievoorziening rond toetsing en beoordeling.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de drie trajecten binnen de opleiding Vormgeving beschikken over een goed systeem van toetsing dat nauw aansluit bij de onderwijsvisie van de opleiding. De integrale toetsing per onderwijseenheid aan de hand van competentie gerelateerde evaluatieformulieren geeft studenten een goed beeld van de reeds verworven competenties en de verbeterpunten.

Het panel heeft een aantal beoordelingsformulieren bekeken van afstudeerwerken uit elk van de drie trajecten Vormgeving. Die review leert dat de formulieren passen bij de aanpak van toetsing door de opleiding en de afdelingen, en dat beoordelaars binnen Design en VisCom die formulieren op een informatieve en navolgbare manier invullen. De feedback in de beoordelingsformulieren van Interieur en Architectuur was vaak minimaal en bevatte weinig informatie om de eindcijfers te duiden.

Het panel is voorts van oordeel dat de nieuwe aanpak met een grotere examencommissie de borging van de toetskwaliteit een nieuw elan geeft. De commissieleden hebben de nodige expertise en geven het panel vertrouwen dat de kwaliteitsborging van de opleiding Vormgeving in goede handen is bij de commissie.

Ten slotte constateert het panel dat zowel mondelinge als schriftelijke feedback een zeer belangrijke rol speelt binnen de toetsing van onderwijseenheden bij elk van de drie trajecten. De geschreven feedback is meestal, maar niet altijd, aan de maat. Het panel raadt de opleiding dan ook aan om verder in te zetten op professionalisering, intervisie en kalibratie onder docenten en beoordelaars. Dit aandachtspunt geldt in het bijzonder voor (de beoordelaars die betrokken zijn bij) de eindwerken Architectuur en Interieur.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend,
beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet**
aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Er zijn twee manieren om vast te stellen of de beoogde leerresultaten van een opleiding zijn gerealiseerd: door een review van de kwaliteit van de afstudeeropdrachten en door na te gaan wat alumni doen nadat ze de opleiding hebben afgerond. De commissie heeft beide elementen onderzocht bij de beoordeling van de bacheloropleiding Vormgeving in Maastricht.

Kwaliteit van eindwerken

Het afstudeerprogramma van de opleiding Vormgeving heeft een omvang van 60 EC. In elk van de drie trajecten bestaat dit programma uit vormgevend werk en een artikel die op basis van individueel artistiek onderzoek zijn ontstaan. Ook de afstudeerprocessen stemmen overeen.

In het kader van deze externe beoordeling heeft het panel de afstudeerwerken van 20 studenten bestudeerd: 6 uit het traject Design, 8 uit VisCom en 6 uit Architectuur en Interieur. Het panel stelt vast dat elk van de producten – zowel de vormgevingsopdracht als het discursief gedeelte – voldoet aan de kwaliteitseisen van een eindwerk op bachelorniveau. Het panel is er dan ook van overtuigd dat studenten Vormgeving die slagen in hun afstudeerprogramma effectief de beoogde leerresultaten van de opleiding hebben behaald.

Over het algemeen vindt het panel de verschillende eindwerken van voldoende en degelijke kwaliteit. Verschillende stukken uit de trajecten Design en VisCom vallen eerder op door hun aandacht voor detail en esthetiek dan door de kwaliteit van hun onderzoek. Er is volgens het panel in die trajecten ook ruimte voor een sterkere wederzijdse afstemming van de twee

producten. De eindstukken uit het traject Architectuur en Interieur zijn vaak beter op elkaar afgestemd en sterk in zowel esthetische verfijning als onderzoek.

Performance van afgestudeerden

Ten tijde van het visitatiebezoek volgt de opleiding Vormgeving niet systematisch op waar hun afgestudeerden terecht komen. Uit de zelfevaluatie komt naar voren dat individuele docenten wel een partieel zicht hebben op de professionele ontwikkelingen van een aantal van de eigen studenten, voornamelijk via sociale media en uitnodigingen voor exposities. Voorts weten afdelingen wel wat stagecontacten, gecommitteerden en gastdocenten vinden van de kwaliteit en het niveau van hun afgestudeerden. Beide academies zouden sinds kort een gezamenlijk alumnibeleid ontwikkelen. De AAM werkt aan een platform binnen de cella waar alumni hun ervaringen delen en samenwerkingsprojecten ontstaan tussen alumni en studenten. De alumni die aan het gesprek met het panel deelnamen, gaven eerder aan sporadisch dan systematisch in contact te staan met de opleiding. Docenten uit de afdeling Architectuur en Interieur gaven aan dat studenten vaak eerst een vervolgopleiding aanvatten vooraleer ze op de arbeidsmarkt terechtkomen.

Die incidentele informatie maakt het voor het panel moeilijk om algemene vaststellingen te doen ten aanzien van de vervolgetrajecten van afgestudeerde studenten Vormgeving. Het panel dringt er dan ook op aan bij de afdelingen om die trajecten zo spoedig mogelijk in kaart te brengen.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de drie afdelingen binnen de opleiding Vormgeving hun studenten op een systematische manier begeleiden doorheen het curriculum om de beoogde leerresultaten te behalen. Het resultaat van de eigen review van afstudeerproducten is volgens het panel dan ook positief: studenten die slagen in hun afstudeerprogramma behalen ook effectief de beoogde leerresultaten. De kwaliteit van de eindwerken is degelijk. Binnen Design en VisCom kunnen de twee eindproducten volgens het panel op een sterkere manier geïntegreerd worden binnen het afstudeerprogramma.

Verwijzingen naar het professionele vervolgtraject van individuele afgestudeerden doen vermoeden dat studenten van de drie trajecten Vormgeving na hun opleiding hun weg vinden op de arbeidsmarkt, waarbij bachelor studenten Architectuur en Interieur regelmatig eerst doormaken naar een vervolgopleiding op master-niveau. Een systematisch overzicht ontbreekt echter voor elk traject. Het panel adviseert de opleiding dan ook om snel werk te maken van een alumnibeleid, waarbij informatie over de afgestudeerden wordt gebruikt om de respectievelijke curricula te versterken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlage 1: administratieve gegevens van de opleiding

Instelling

Naam in RIO	Zuyd Hogeschool
Adres	Postbus 550, 6400 AS Heerlen
Website	www.zuyd.nl
BRIN-nummer	25JX
Status	Bekostigd
ITK	Ja

Opleiding

Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	B Vormgeving
Locatie	Maastricht
Opleidingsnummer in RIO	39111
Oriëntatie en niveau	Hbo ba
Onderzoeksmaster	Nee
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten	Nee
Alle opleidingstrajecten/afstudeerrichtingen/ specialisaties	Traject Design – geen afstudeerrichtingen Traject Visuele Communicatie – AR Film, Fotografie, Illustratie en Grafische Vormgeving Traject Architectuur en Interieur – AR Architectonisch vormgever en Architectonisch ontwerper
Joint programme degree	NVT
Bijzonder kenmerk	NVT
Verleende graad en toevoeging aan de graad	BA
Studielast in EC	240
Variant(en)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten	NVT
Visitatiegroepindeling	HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid
Inleverdatum visitatierapport	1 mei 2026
Overig	NVT

Bijlage 2: visitatiepanel

drs. Raoul van Aalst, voorzitter
Zelfstandig adviseur, cultuur- en organisatiefilosoof

prof. dr. Bert Willems, lid
Hoofd Onderzoek bij PXL-MAD School of Arts en professor aan Universiteit Hasselt

dr. Sonja Spee, lid
Adviseur kwaliteits- en onderwijsontwikkeling aan Koninklijk Conservatorium Antwerpen

drs. Paulien Oosterhuis, lid
Onderwijskundige aan Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Roy Voragen MA, lid
Artistiek directeur en curator Jendela en A Curated Suitcase

Kate Celia Golden BA, student-lid
Student MA Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam

Het panel werd ondersteund door Mark Delmartino MA, gecertificeerd secretaris

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 3: bezoekprogramma

Locatie: Arets Gebouw, Herdenkingsplein 12, Maastricht

Donderdag 22 januari 2026

- 09.00u Ontvangst
- 09.15u Vooroverleg
- 10.15u Gesprek management Vormgeving en Autonome Beeldende Kunst
- 12.00u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Design
- 12.50u Atelierbezoek en gesprek studenten Design
- 13.15u Lunch en intern overleg
- 14.00u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Visuele Communicatie
- 14.50u Atelierbezoek en gesprek studenten Visuele Communicatie
- 15.25u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Architectuur en Interieur
- 16.15u Atelierbezoek en gesprek studenten Architectuur en Interieur
- 16.50u Gesprek met werkveld en alumni Vormgeving
- 18.00u Einde dag 1

Vrijdag 23 januari 2026

- 09.00u Vooroverleg panel
- 09.30u Examencommissie Beeldende Kunsten, Curriculumcommissie en Academieraad
- 10.45u Atelierbezoek en gesprek met docenten en studenten Autonome Beeldende Kunst
- 11.45u Gesprek met studenten Autonome Beeldende Kunst
- 12.15u Lunch en intern overleg
- 13.00u Gesprek met werkveld en alumni Autonome Beeldende Kunst
- 14.00u Interne beraadslaging panel
- 15.30u Terugkoppeling panelbevindingen
- 16.00u Einde visitatie

Bijlage 4: aanbevelingen vorige visitatie

Het is positief als elke afdeling uitschrijft wat haar visie onder de overkoepelende 'paraplu' (Vormgeving) is en aangeeft wat de afdeling beoogt in termen van agendering, maatschappelijke relevantie en meesterschap. Dit kan studenten helpen bij hun waardeoriëntatie. De commissie meent dat de opleiding zich vanuit een gemeenschappelijke visie meer kan mengen in het discours over vormgeving en daarbij een agenderende rol op zich kan nemen.

De drie afdelingen van de opleiding Vormgeving hebben sinds de vorige visitatie gekozen zich nadrukkelijker te verbinden met de partners van hun academies. De opleiding Vormgeving is geen aparte organisatie-eenheid en gaat dat niet worden. Dat laat onverlet dat de drie afdelingen steeds benadrukken dat ze vormgevingsopleidingen zijn wier competentieprofiel identiek is aan het competentieprofiel zoals uiteengezet in het landelijk BOP BKV. Binnen KAM als geheel wordt het gesprek gevoerd over interdisciplinaire samenwerking en over onderwijs aan heterogeen samengestelde studentengroepen. Binnen KAM zijn gepositioneerd Vormgeving|Design en Vormgeving|VisCom. De afdeling Vormgeving | Architectuur en Interieur heeft gekozen voor verdere visieontwikkeling in de context van AAM. De door het visitatiepanel (2019) voorgestelde overkoepelende 'paraplu' is dus niet ontwikkeld zoals voorgesteld. Dat laat onverlet dat er verschillende overeenstemming aanwijsbaar is tussen de afdelingen zoals: de beoogde leerresultaten, niveau-ontwikkeling, competentiegerelateerde beoordelingen aan het einde van een blok, atelieronderwijs, aanpak van afstuderen. Afdelingen gaan zich meer rekenschap geven van deze overeenkomsten.

De samenwerking zou nog versterkt kunnen worden. De werkplaatsen als centrale ontmoetingsplek voor studenten van de verschillende opleidingen zouden daar een rol in kunnen spelen, als buzzing hubs en gezamenlijke project spaces, niet alleen voor technieken, maar ook voor het aanleren van sociale en organisatorische vaardigheden.

Beide academies werken aan vergroting van de betekenis van de werkplaatsen voor het maakonderwijs. Werkplaatsen vormen het kloppend hart van de academies. De werkplaatsen zijn inmiddels in elkaars nabijheid gepositioneerd en worden als een aparte afdeling aangestuurd. Via het gezamenlijk managementoverleg KAM en AAM wordt gewerkt aan verdere visieontwikkeling werkplaatsen (openingstijden, bezetting, gebruik, positionering na verbouwing, studiokarakter, instructeurs, samenwerkingsmogelijkheden).

De thema's internationalisering en diversiteit blijven enigszins onderbelicht bij de afdelingen van de opleiding Vormgeving.

In het competentieprofiel uit het BOP BKV (2014), wordt het positioneren van werk in een internationale context genoemd onder de eerste gedragsindicator van de competentie omgevingsgericht. In een aparte toelichting stelt het BOP BKV (2014) dat werkkontwikkeling gebaat is bij internationale idee-uitwisseling en ook dat kunstenaars moeten leren beseffen dat ze concurreren binnen een internationale markt. De visie die de opleiding heeft ontwikkeld, is dat internationalisering via verschillende leeractiviteiten moet worden bevorderd. Voor alle afdelingen van Vormgeving geldt dat de afdelingen inhoudelijk gezien internationaal georiënteerd zijn. Naast het theorieonderwijs en praktijkonderwijs bevorderen de afdelingen dat studenten leren zich te verhouden tot internationale ontwikkelingen in vormgeving via onder andere excursies, atelierbezoek, biënnales, Dutch Design Week. Er zijn veel verschillende

verbindingen tussen het werkveld en de afdelingen. Er zijn voor studenten binnen alle afdelingen mogelijkheden om deel te nemen aan international exchange. Het verschilt per afdeling hoe studenten hiervan gebruik maken.

De inzet van de studenten zou naar het oordeel van de commissie nog meer gestimuleerd kunnen worden als de opleiding hen bewust maakt van hun verantwoordelijkheid naar medestudenten toe, als leden van een community: wie zich onttrekt aan het project doet zichzelf en medestudenten te kort.

Deze opmerking is een punt van aandacht voor de drie afdelingen van vormgeving. Ze stimuleren werken in het atelier en studio, deelname aan leeractiviteiten, kennisname van feedback van docenten op werk van collega studenten, stimuleren van activiteiten en initiatieven van studenten ten behoeve van gemeenschapsvorming.

De commissie meent dat de toetsing nog meer ontwikkelingsgericht kan zijn als studenten werken aan de hand van een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), en als self-assessment en peer-assessment worden toegevoegd..... De toevoeging van self-assessment en peer-assessment kan de betrouwbaarheid van de beoordeling vergroten. Het self-assessment kan de betrokkenheid van studenten bij hun eigen beoordeling versterken en het peer assessment kan bijdragen aan de community van studenten doordat ze elkaars ontwikkeling verder helpen.

Deze aanbeveling is binnen géén van de afdelingen van Vormgeving op deze manier expliciet overgenomen. Dat laat onverlet dat zelfreflectie een grote rol speelt bij begeleiding en beoordeling. Bij beoordelingen lichten studenten hun werk toe, in deze toelichting drukken ze hun reflecties uit bij het ontstaan en de keuzes die ze hebben gemaakt. Bij Vormgeving|Design speelt het zogenoemde personal development plan een rol in de blokken, het gaat dan met name om het naar buiten treden. Het gesprek tussen student en docenten en tussen student en medestudenten speelt een rol bij beoordelingen.

Bijlage 5: bestudeerde documenten

Zelfevaluatie bacheloropleidingen Autonome Beeldende Kunst en Vormgeving, oktober 2025.

- Inleiding
- Autonome Beeldende Kunst
- Vormgeving Design
- Vormgeving Visuele Communicatie
- Vormgeving Architectuur en Interieur
- Bijlage 1 – Visitatie en interne audit
- Bijlage 2 – Kwantitatieve gegevens opleidingen
- Bijlage 3 – Tabel opleidingscompetenties en NLQF-6 niveau
- Studentenhoofdstuk

Overzicht basisdocumentatie opleiding Vormgeving

- Beroeps- en competentieprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving 2014 en 2025
- Ambitieplan
- Visie op het beroep
- Onderwijs- en Examenregeling 2025/2026
- Studiegids 2025/2026
- Stagebrochure 2025/2026
- Modulewijzers / vakformats / booklets
- Digitale leermiddelen
- Expertise docententeam Vormgeving
- Visie op onderwijs, didactiek
- Jaarverslag Examencommissie 2024/2025
- Jaarverslag Academieraad 2024/2025
- Overzicht samenwerking werkveld
- Toetspraktijk jaar 1, jaar 2 en jaar 3
- Visie op toetsing/toetsplan
- Rubrics/beoordelingsformulier
- Afstudeerhandleiding
- Overzichtslijst afstudeerders 2023/2024 en 2024/2025

Eindwerkstukken van 20 studenten Vormgeving uit de academiejaren 2023/2024 en 2024/2025

- Design – 6 studenten
- Visuele Communicatie – 8 studenten
- Architectuur en Interieur – 6 studenten

